

**ADNOTĂRI PE MARGINEA ARTICOLULUI DOMNULUI
ALEXANDRU PORȚEANU, *PRECIZĂRI CORECTIVE...*, DIN CADRUL
PREZENTULUI NUMĂR AL ANUARULUI *APULUM***

TUDOR ROȘU
Muzeul Național al Unirii Alba Iulia

Parcurgând articolului domnului Alexandru Porțeanu din paginile anterioare, ne permitem câteva precizări pe marginea aspectelor semnalate de Domnia Sa, întrucât tema Unirii de la 1 Decembrie este prioritară pentru Muzeul Național al Unirii, pe care îl reprezentăm.

Delegații națiunii, sosiți cu documentele de creditare din întreaga Transilvanie, au fost, la momentul 1 decembrie 1918, în număr oficial de 1228, în baza la ceea ce a pronunțat Ioan Suciu în ședința Adunării Naționale, număr luat ca atare ulterior de istoriografie. Ulterior, în listele publicate în *Gazeta Oficială* apar 1225, incluzându-i de două ori pe acei câțiva care au două mandate (sunt mandatați de două circumscripții sau instituții). Discordanțele între cifrele pronunțate de I. Suciu, din partea Comisiei de verificare, în ședința Adunării și cele date de *Gazeta Oficială* sunt mai multe, dar nu le considerăm esențiale pentru a enunța, practic, faptul că Suciu a greșit. Sunt 25 județe la Suciu (în realitate, 26), 130 de circumscripții (131, după datele publicate ulterior în *Gazeta Oficială*) care au dat 680 de delegați aleși (642 după *Gazeta Oficială*). Diferențele dintre raportul inițial și listele oficiale publicate ulterior pot avea explicații diverse. Este foarte probabil, așa cum arată dl. Porțeanu, că înaintea ședinței Adunării, sistematizarea/înscirerea datelor venite s-a făcut contra-timp, însă ideea că aceasta s-a făcut strict în intervalul orar 07.00-10.00 este o speculație. Comisia de verificare a funcționat la Hotel Hungaria și în preziua Unirii, iar delegații oficiali au sosit, în cea mai mare parte, în zilele de 29-30 noiembrie.

Pe de altă parte, considerăm mai mult decât evident că acel „1228” lansat de Suciu acoperă numărul de „1225” de delegați titulari câți rezultă din listele *Gazetei Oficiale*, chiar dacă suprapunerea nu este perfectă. La fel de evident este faptul că în această cifră nu intră delegații supleanți, care, așa cum o arată termenul, sunt „înlocuitori”, rezerve. Formula de „1558 de delegați” lansată de dl. Porțeanu riscă să creeze o pistă falsă, dacă nu se specifică, în același timp, că este vorba de delegați titulari și rezerve, la un loc.

În această ordine de idei, este de luat în calcul ipoteza că populația românească de pe cuprinsul Transilvaniei nu a înțeles, poate, acribia cu care își propusese să lucreze CNRC, iar unele localități nu au respectat întocmai prevederile Convocării, numindu-și reprezentanți dincolo de aceste prevederi și eliberându-le credenționale. Ioan Suciu și echipa de organizare au refuzat însă

acestora calitatea de deputați titulari ai Adunării Naționale, cei mai mulți dintre cei aleși abuziv fiind trecuți în categoria membrilor supleanți ai Adunării.

Considerăm că - în lipsa altor surse oficiale - pentru fiecare participant în parte, calitatea de delegat în Adunarea Națională se probează prin menționarea ulterioară a sa în *Gazeta Oficială a Transilvaniei*, și nu oricum, ci în calitate de membru plin, nu supleant. Faptul că numele unui anumit „delegat” apare într-un credențional nu este suficient. De asemenea, delegații care figurează ca „suplenți” trebuie discutați separat. Trebuie să punctăm și faptul că în anul 2018, cu prilejul Centenarului Unirii, muzeul nostru a fost implicat într-o serie de proiecte, cum a fost „Făuritorii Marii Uniri”, având ca temă delegații Adunării Naționale. Numele celor 1225 a fost gravat pe peretele estic al Sălii Unirii. Cu toate acestea, dacă nu este vorba de o dezbateră specifică, aplicată, istoricii noștri rostesc în cele mai multe ocazii formula „1228 de delegați”, în spiritul cuvântărilor din ședința Adunării Naționale.

O altă precizare considerăm că este necesară pe marginea numărului de oameni care au încăput în Sala Unirii, la vremea respectivă – Cazina Militară. În primul rând este de subliniat că nici memorialistica lui 1 Decembrie nu confirmă că ar fi intrat toți delegații, chiar dimpotrivă. Printre exemplele ce pot fi aduse în acest sens: Tiron Albani susținea că „Sala Unirii s-a dovedit a fi prea mică pentru a cuprinde pe toți invitații. Mulți au trebuit să rămână pe dinafară” (Tiron Albani, *Memorii*, Editura Științifică, 1969, p. 84.).

O reconstituire a Adunării, cu scopul de a afla câți oameni pot intra în Sala Unirii, nu poate obține rezultate satisfăcătoare, întrucât nu cunoaștem aspectul interior al Cazinei Militare la 1918. În pregătirea sărbătorii Încoronării din 1922, Sala Unirii a cunoscut modificări substanțiale. De exemplu, portalul a fost adosat cu această ocazie. A dispărut și balconul (ce se afla probabil tot pe peretele vestic), unde, la 1 decembrie 1918 se aflau femeile, după cum ne mărturisesc documentele epocii. Fotografii cu Sala înainte de renovarea din 1922 expun doar exteriorul acesteia. Spațiul central al sălii era, după toate probabilitățile, mai larg. În același timp, nu știm cât spațiu ocupau amenajările special pentru Adunarea Națională: podiumul, masa presei etc. Categorie, însă, sala nu avea cum să primească 1000 de oameni și foarte probabil nici 500.